

KISSASI JA SINÄ

koulutuksella kivempaa kaveruutta

Kissa on älykäs ja oppivainen eläin, joka kaipaa mielekästä tekemistä. Kissan kouluttaminen tarjoaa mielenkiintoista puuhaa ja yhdessäoloa kissalle ja sen omistajalle. Koulutuksen avulla omistaja vahvistaa suhdetta kissaansa ja varmistaa, että esimerkiksi hoitotoimenpiteet sujuvat mahdollisimman mutkattomasti.

Hyväksi kissakouluttajaksi oppii vain kouluttamalla. Kouluttajan tulee tuntea koulutuksen perusteet ja oppimisteorian aakkoset. Tässä esitteessä käydään lyhyesti läpi kissojen kouluttamisen periaatteet ja annetaan vinkkejä alkuun pääsemiseksi.

TURVALLINEN OLO OPPIMISEN EDELLYTYKSENÄ

Oppiminen on yksilöllistä ja siihen vaikuttaa moni tekijä. Geenien lisäksi kissan oppimiseen vaikuttaa sen oppimishistoria ja terveydentila: kissa ei opi, mikäli se on sairas tai stressaantunut.

Tunneoppiminen on aina mukana oppimisessa: oppimisilmapiiriin tulee olla turvallinen ja rauhallinen. Omistajan mielialat tarttuvat eläimeen, ja jos tilanne on kissan mielestä epämiellyttävä ja ahdistava, se ei opi. Tärkeintä, mitä hyvä kouluttaja voi antaa kissalle, on turvallisuuden tunne. Hyvä kouluttaja on luotettava, johdonmukainen, kannustava, palkitseva, rauhallisen itsevarma ja annostelee sopivassa suhteessa rakkautta ja rajoja. Eläimen kouluttamisessa ei saa käyttää koskaan väkivaltaa.

Eläin oppii kaiken aikaa ja kuten ihminenkin, yrityksen ja erehdyksen kautta. Kissa käyttäytyy kaikissa tilanteissa

Koulutuksen periaatteet:

- 1 ehkäise ei-toivottu käytös
- 2 suunnittele konkreettinen käytös, jonka haluat kouluttaa
- 3 käytä kullekin yksilölle sopivia palkkioita sekunnintarkasti oikein
- 4 pilko iso tehtävä pienemmiksi palasiksi ja kouluta vaiheittain tavoitteellisesti
- 5 Jätä ei-toivotut käytökset palkitsematta

niin kuin se kokee kannattavimmaksi. Niitä asioita, joita se ei koe kannattavaksi, se välttelee.

PALKITSEMINEN JA MOTIVOINTI

Eläinten koulutus perustui aiemmin pitkälti pakottamiseen ja rangaistuksiin: eläintä rangaistiin, kun se teki ihmisen mielestä väärin. Nykyisin koulutus perustuu motivointiin ja toivotun käyttäytymisen vahvistamiseen, koska eläinten käyttäytymistieteellisten tutkimusten mukaan palkitsemiseen perustuva eläinkoulutus on tehokkaampaa. Kouluttajan tulee tutustua koulutettavaan kissayksilöön muun muassa sopivien palkkioiden löytämiseksi.

Ruoka on kissalle usein hyvä palkkio. Erilaiset terveelliset kuivatuotteet, kuivatut tai keitetyt lihapalat tai sisäelimet ovat suositeltavia herkuja. Herkut pilkotaan pieniksi palasiksi kouluttajan helposti saataville. Muita kissaa motivoivia palkkiota voivat olla muun muassa leikkiminen, silittely, rapsutus, kehuminen ja hieronta.

Palkkion oikea ajoittaminen on tärkeää, sillä kissa elää tässä hetkessä. Palkkion on tultava juuri sillä sekunnilla, kun eläin tekee oikein. Palkkiomerkki on kätevä apuväline, kun opetetaan uutta asiaa. Merkki ehdollistetaan kissalle tarkoittamaan: nyt teit oikein, tästä seuraa heti palkkio. Palkkiomerkkinä voidaan käyttää naksutinta tai muuta äänimerkkiä (esim. JES, kielen naksautus, pssst). Naksun jälkeen kissa palkitaan välittömästi. Palkkion antamisessa tulee huomioida myös palkitsemisen suunta – taakse, eteen, viereen. Suunta viimeistelee liikkeen.

KOULUTUKSEN ALOITTAMINEN

Kissan kouluttaminen kannattaa aloittaa helpossa ja rauhallisessa ympäristössä. Tehtävien tulee olla helppoja ja niitä vaikeutetaan vähitellen. Oppimiseen tarvitaan paljon toistoja.

Koulutuksessa on tärkeää huomioida myös riittävät tauot. Tehtävästä riippuen koulutuksen kestoksi riittää muutamasta sekunnista noin minuuttiin kerrallaan, niin kissa ei ehdi kyllästyä. Treenit voidaan toteuttaa myös sarjoissa esimerkiksi 3 x 2-10 toistoa tai voitte treenata 5 minuutin pätkiä useamman kerran päivässä.

Vahvista haluamaasi käytöstä palkkiolla muistaen ajoitus. Muista, että kissa oppii vääristäkin yrityksistä: ei-toivottu käyttäytyminen sammutetaan jättämällä palkitsematta.

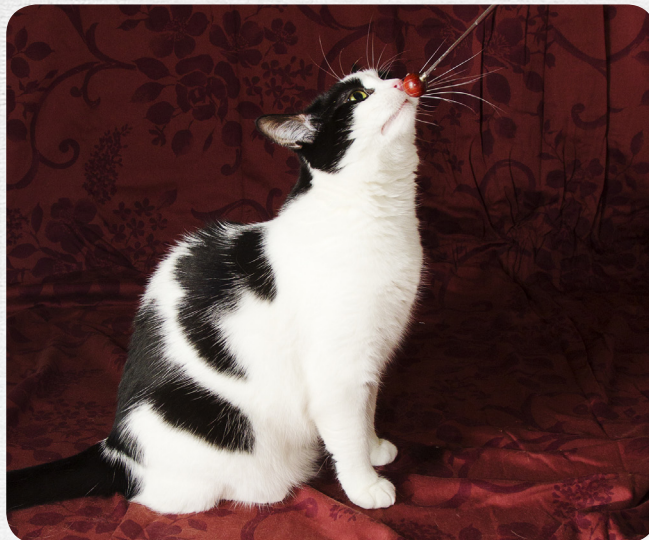
KOULUTUSMENETELMIÄ

SHAPING Shaping on koulutusmenetelmä, jolla kissa oppii yrityksen ja erehdyksen kautta. Kouluttaja muovaa kissan käytöstä toivotunlaiseksi palkitsemalla vain toivotut liikkeet ja ajoittamalla vahvisteen sekunnilleen oikeaan hetkeen. Shapingin avulla on mahdollista hioa pieniäkin yksityiskohtia.

HOUKUTTELU Kissaa houkutellessa tekemään toivottu liike esimerkiksi namin tai lelun avulla. Kouluttaja voi esimerkiksi vetää kissalle mieluisaa lelua agilityradan esteiden läpi. Houkuttelua suositellaan käytettäväksi esimerkiksi vaikeissa liikkeissä, kuten pujottelussa 1-3 kertaa, jonka jälkeen jatketaan muilla menetelmillä.

SIEPPAAMINEN ELI POIMIMINEN Tässä menetelmässä kouluttaja poimii kissan käytöksestä sellaisia haluttuja käytöksiä, joita se tekee luonnostaan, ja vahvistaa niitä, esim. katsekontakti, istuminen, makaaminen, luoksetulo, häiriöiden katsominen rauhassa, lähellä käveleminen. Kun kissa toteuttaa kyseistä käytöstä, se palkitaan.

KOHDENTAMINEN Kohdentamisessa kissa koulutetaan koskettamaan jollain kehonosallaan

(tassulla tai kuonolla) johonkin asiaan, esimerkiksi kosketuskeppiin. Tämän jälkeen kosketuskeppiä voidaan hyödyntää uusien asioiden kouluttamiseen.

VIHJESANAN LISÄÄMINEN Jokaisen sanan merkitys on erikseen opetettava kissalle. Opetta ensin toiminta palkitsemalla toivotut liikkeet pienissä erissä. Lisää vihjesana aluksi juuri kun eläin on tekemässä halutun liikkeen. Kun sanaa on opetettu toistoilla, palkkio annetaan enää vain silloin, kun kissa vihjeestä tekee liikkeen.

TEHTÄVÄ 1

Mistä sinun kissasi pitää missäkin tilanteessa? Tee ranking-lista eli listaa kissallesi mieluisat asiat paremmuusjärjestykseen. Keksi ainakin 20 erilaista palkkiota/yksilöä.

TEHTÄVÄ 2 - ESTERATA

Rakenna kissallesi esterata, johon kuuluu sekä ylitettäviä että alitettavia esteitä. Hyödynnä radan läpiviemiseen houkuttelumenetelmää.

TEHTÄVÄ 3

Opetta kosketuskepin käyttö kissallesi. Katso ohjeet videolta: http://drsophiayin.com/resources/video_full/target_training_kittens

Esitteen toteutus:

Eläinsuojeluyhdistysten Kummit ja Koira- ja kissakoulu Heiluva Häntä
www.heiluvahanta.fi

Esite on ladattavissa:

www.esyjenkummit.net ja www.sey.fi/materiaalit

Kuvaaja: Hanna Heikkilä

Lisätietoa:

Mirjam Numminen: Kissallesi terveyttä ja pitkää ikää
Helena Telkänranta: Matka kissan mieleen
Karen Pryor: Naksutinkoulutusta kissoille

Elina Väyrynen & Jan Nyström: Kissan aktivointi
Darlene Arden: The Complete Cat's Meow
Marilyn Krieger: Naughty no more!
<http://heiluvahanta.fi/kurssit.php>
<http://drsophiayin.com/resources/videos#cats>